

Reirplatting for lappugle

Faktaark for prosjektet «Fugleturisme i Midt- og Øst-Finnmark», et prosjekt i «Naturarven som verdiskaper (M)»

Å lage kunstige reirplasser til fugler kan være viktig. Hensikten kan enten være å få dem til å hekke på spesielle plasser, eller å hjelpe dem med gode reirplasser som kan være en mangelvare for enkelte arter. Dette faktaarket beskriver hvordan vi kan hjelpe lappugla med kunstige reirplasser.

Lappugla er den største av de typiske barskogsuglene. Selv om den veier mindre enn en hubro, er den nesten like stor i omfang. Hovedinntrykket er en stor, mørkegrå

fugl med tydelig gule øyne. Kommer en nær nok, ser en også tydelige, smale ringer rundt øynene på fuglen.

Lappugla kan jakte inne i tett barskog, og da er den vanskelig å

oppdage. I vinterhalvåret hender det at lappugler jakter på enger og åpne områder i kulturlandskap nær folk. Da kan de ofte betraktes på 30-40 meters avstand uten at de stikker unna. De beste områdene for lappugle ser ut til å være rik sumpbarskog, gjerne gjengroende eng- og beitemark med bjørk og gran. I Norge har Pasvik vært det klassiske området for å se lappugle, mens den i de siste tiårene har spredt seg som fast hekkefugl til Hedmark.

Lappugla hekker oftest i kvistreir etter store skoglevende rovfugler som hønschauk og musvåk (eller også fjellvåk i nordlige strøk). Det kan enkelte steder se ut til at slike reir kan være fåtallige, og da kan lappugler hekke på bakken, oppe

© Roar Solheim

© Roar Solheim

Lappugle på kvistreir

på store steiner, på taket av store uglekasser(!) eller på toppen av store stubber. Hvis uglene tilbys kunstige reir, ser det ut til at de gjerne tar slike i bruk.

Plattingen over har stått oppe siden 1993 i midt-Sverige, og har huset lappugle mange ganger. Bildet er fra mai 2011. Plattingen er en firkantet kasse med sidevegger ca 15 cm høye, og den står ca 8 m oppe i en gran. Denne plattingen står unødvendig høyt. Det vanskeliggjør sjekking, og høyden gjør det også vanskelig å fotografere uglene.

4-6 meter over bakken skal være tilstrekkelig høyde.

For uglene betyr det nok lite om reiret ligger på en kvadratisk plankeplatting eller på et kvistreir som ser mer naturlig ut. Plattinger er enkle å bygge, men de veier en del og tar plass ved frakting ut i terrenget. Kunstige kvistreir kan bygges ute i skogen, og krever bare frakt av netting og ståltråd. Slike reir vil se mer naturlige ut, og de tar seg langt bedre ut for en fotograf. Dette er et viktig poeng i turismesammenheng. Det tar imidlertid mer tid å finne

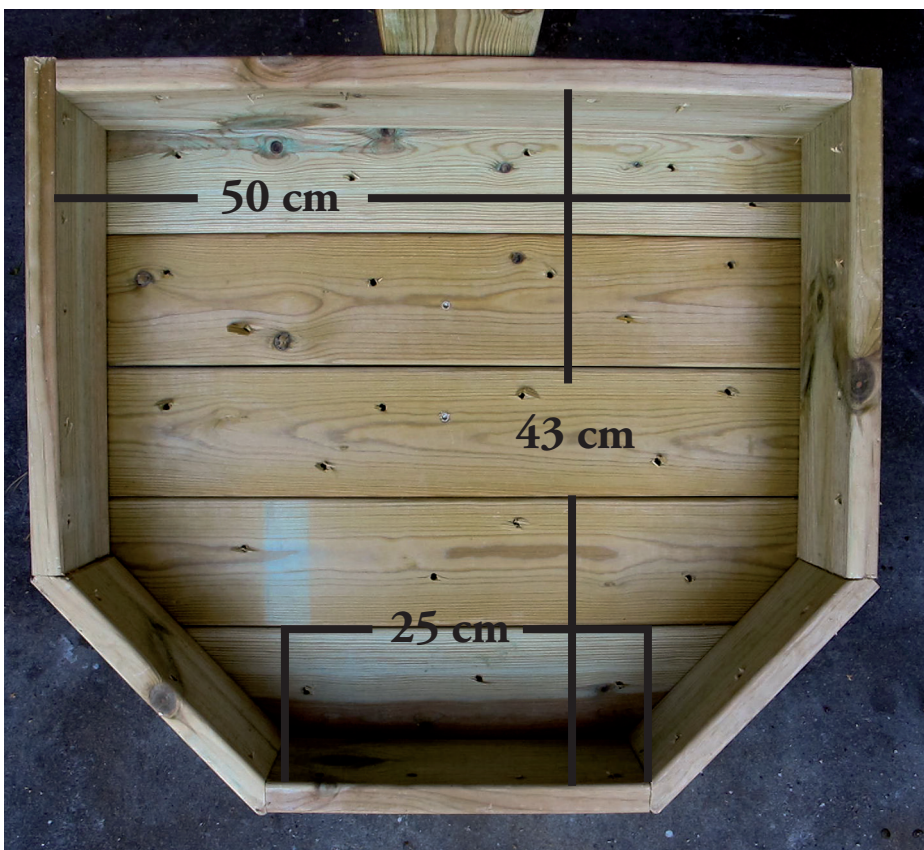
egne trær for montering av slike kvistreir, og det kan være krevende å få festet dem stabilt oppe i et tre. Det kreves minst to solide, parallelle greiner for å understøtte et kvistreir. En reirplatting kan festes til trestammen, og trenger bare én grein som understøttelse.

Reirplattingen på disse bildene er laget av trykkimpregnerte terrassebord. Den er tilpasset en bredde av fem bord som underside. Platting-kassen er her laget med av «rundete» hjørner, for at den skal få et litt mer tiltalende utseende. Konstruksjonen kan lages enda enklere hvis den lages kvadratisk i

bunnen. Plankene skrus sammen med terrasseskruer.

Den bakre planken er 60 cm lang, og festes til trestammen med ståltråd over og under selve plattingen. I bunnen bores mange dreneringshull (ca 5 mm bor). Det bores også hull i toppen av plattingkassens kant, for å feste en kvistkrans rundt kassen. Kvistene festes med ståltråd. Selve kassen fylles med grov flis, helst oppsmuldret flis fra en tørrmorken stubbe. Torv kan også brukes, sammen med stubbeflis.

Plattingen festes ca 5 (-6) meter over bakken, slik at undersiden hviler mot en grein. Greina holder da vekten av plattingen. Et kunstig kvistreir lages med netting som utgangspunkt i bunnen. Klipp til firkanter på ca 50 x 50 cm av sveiset reveburnetting (altså litt kraftig netting). I midten av denne (ca 40 x 40 cm) festes finmasket fluenetting. Dette er for å hindre at løsmasser i reirskåla skal drysse gjennom reiret. Dette er svært viktig, for lappuglene kan sparke og grave kraftig i reirbunnen. Uten fluenettingen kan eggene falle ut gjennom den svekkede reirbunnen. Nettingbunnene tas med ut til stedet hvor reiret skal settes opp, og så lages selve reiret av kvister på stedet. Se følgende bilder fra Fuglevennboka. Bildene er tatt av Carl Knoff, Hamar.

Reiret bygges på bakken, av kvist som festes med tynn galvanisert ståltråd. På bildene er grankvist brukt, men bjørke- og vierkvister kan også brukes. Reiret kan pyntes på med furubar. Kvistene festes som en tykk pølse i en ring rundt midten av reiret, og dette fylles med mindre kvist, mose og torv som blir reirskålas bunn. Etter at reiret er heist opp og festet oppe i treet, kan det stikkes inn mer kvist.

Bygging av et slikt kvistreir tar gjerne minst 1 time. Det brukes stige for å komme opp i passende

Reir og plattinger registreres med GPS-posisjon slik at de kan finnes av andre som sendes ut for å kontrollere dem.

høyde i treet, og reiret heises opp med tau. Det festes til greiner som understøtter reiret, og til selve trestammen. Ståltråd brukes til dette. Reir og plattinger registreres med GPS-posisjon slik at de kan finnes av andre som sendes ut for å kontrollere dem. Slik som på bildet til høyre ser det ut oppe i et naturlig kvistreir med fire store lappugleunger. Bildet er tatt med et vidvinkel kompaktkamera mens jeg satt oppe i reiret og undersøkte ungene! Snakk om tillitsfull ugle!

Også hannen ved dette reiret var svært tillitsfull. Den satt rolig og betraktet fotografen på bakken under treet den satt i (bildet under). Men ikke alle lappugler er så tillitsfulle som dette. Derfor er det viktig å observere hvilke individuelle grenser uglene har for nærhet fra mennesker og andre forstyrrelser.

Faktaarket er laget av Roar Solheim

ADVARSEL!

Noen lappugler kan forsvare reir med unger ved å angripe nærgående mennesker. Vær oppmerksom på dette, og hold god avstand (>50m) fra reir ved besøk med fremmede.